

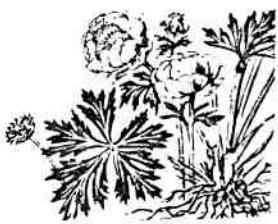
DEALUL CU BULBUCI (*TROLLIUS EUROPAEUS* L.) DE LÎNGĂ MEDIAŞ

DE

FERDINAND TÄUBER și PETER WEBER

502.7(498)

Lucrarea prezintă plante ocrotite și rare din împrejurimile Mediașului, precum și asociațiile: *Trollio-Clematidetum recti* nov. ass. și *Brachypodio-Festu-retum rupicolue* Ghișa 1962 *salvietosum nutanti* nov. subass., propunind prin deosebita lor însemnatate fitogeografică și cenologică înființarea unei rezervații botanice.

Cu prilejul investigațiilor întreprinse în anii 1974—1975 asupra plantelor ocrotite și rare din împrejurimile Mediașului, atenția ne-a fost atrasă de un deal, de o rară frumusețe naturală, de a cărui floră și vegetație se ocupă mai îndeaproape prezența lucrare, solicitând, pe acest temei, declararea unei noi rezervații botanice, numită «Dealul cu bulbuci de la Păucea».

Istoricul cercetărilor botanice în regiune. La cunoașterea florei Mediașului au contribuit numeroși botaniști de seamă, printre care amintim, în primul rînd, pe: J. C. H. G. Baumann (1816), M. Fuss (1866), J. F. Schur (1866) și L. Simonkai (1886). În lucrările lor monografice, clasice, asupra florei Transilvaniei, acești autori au atins tangențial și meleagurile Mediașului, de unde citează și o serie de plante rare și astăzi ocrotite.

În treacăt au botanizat în acest ținut și: F. Pax, I. Tuzson, Al. Uilăcan (întemeietorul Grădinii botanice de la Blaj, 1881), A. Chețianu (directorul Grădinii botanice de la Blaj, între 1900 și 1911). Al. Borza (incepînd din 1911, cînd a cercetat vegetația de la Blaj, pînă la Dumbrăveni, ajungînd și pînă la Mediaș) și I. Pop-Cîmpleanu (incepînd din 1920)¹.

Contribuțiiile cele mai însemnante pentru o cunoaștere amănunțită a florei Mediașului au fost aduse de M. Salzer (1854—1865), profesor la liceul din Mediaș, și de J. Barth (1866—1867), care s-au ocupat în special de cercetarea acestei regiuni, timp de peste un deceniu. M. Salzer și-a publicat datele botanice referitoare la ținutul Mediașului, sub forma unor observații fenologice, efectuate pe lîngă cele meteorologice. El citează astfel și unele plante astăzi ocrotite (*Trollius europaeus* L., *Fritillaria montana* Hoppe, *Adonis vernalis* L. și *Amygdalus nana* L.), fără să le indice însă locul de creștere. J. Barth a cercetat flora Tîrnavei Mari, între Mediaș și Blaj, și a publicat datele sale originale sub forma unei enumerări sistematice, făcînd în unele cazuri referiri și asupra locului de creștere, încercînd să contribuie astfel la o cunoaștere exactă a răspîndirii lor geografice. Dintre plantele în prezent ocrotite și rare, citează următoarele: *Cypripedium calceolus* L. (în păduri umbroase, la Mediaș), *Fritillaria montana* Hoppe (pe «Blasengrund», un deal din partea de vest a orașului), *Adonis vernalis* L. (pe coaste însorite, uscate, calcaroase, frecvent), *Amygdalus nana* L. (pe coaste uscate, însorite, la Mediaș, frecvent acoperind suprafețe întregi) și *Daphne cneorum* L. (pe coaste însorite, cu tufărișuri, frecvent la Mediaș, pe dealurile «Weberlberg», «Unter-Ungerberg» și în valea «Bussderthal»). Barth este singurul autor, care a botanizat cu siguranță pe Dealul Furcilor («Galgenberg»), pe care am descoperit recent o populație frumoasă de bulbuci, de la el cunoscîndu-se din acest loc speciile: *Cytisus ratisbonensis* Schäff., *Echium rubrum* Jacq. și *Myosotis collina* Hoffm. (J. Barth, 1866—1867 et apud M. Fuss, 1863—1872).

Condițiile ecologice. Pentru o înțelegere mai clară a caracterului florei și a rarităților floristice întîlnite în împrejurimile Mediașului, rezumăm pe scurt și condițiile de mediu în care vegetează.

Cadrul geografic. Municipiul Mediaș, ca un străvechi oraș transilvănean așezat pe malurile Tîrnavei Mari, este amplasat în centrul Podișului Tîrnavelor și prezintă în împrejurimi dealuri, a căror

¹ După F. Paștiu - Avram, Lucrare de diplomă, Univ. «Babeș-Bolyai» Cluj, 1970 (manuscris).

altitudine medie variază între 350 și 450 m. Ele sunt în majoritate orientate pe direcția nord-sud și posedă culmi domoale.

Condițiile geologice și edafice sunt marcate prin predominarea rocilor cristaline în fundal, peste care s-au depus sedimente metamorfice, reprezentate îndeosebi prin marne argiloase și nisipoase, cu rare concrețiuni de gresii calcaroase și de gips, pe care s-au format cu precădere soluri brune de pădure și brune-gălbui de pădure.

Condițiile climatice ale imprejurimilor Mediașului se caracterizează printr-o temperatură medie anuală a aerului de 9,7°C, înregistrată la altitudinea de circa 310 m, la stația meteorologică din Mediaș, în perioada 1953—1967. Temperatura medie minimă lunară măsoară —3,3°C în luna ianuarie, iar media maximă lunară 20,4°C în luna iulie; maxima absolută 39,2°C (Brateiu, 1922) și minima absolută —32,3°C (Brateiu, 1967). Perioada de vegetație numără în medie 204,5 zile. Vînturile predominante bat din direcția vest (39,8%), sud (18,7%), sud-vest (Austrul, 12,6%) și est (10,1%).

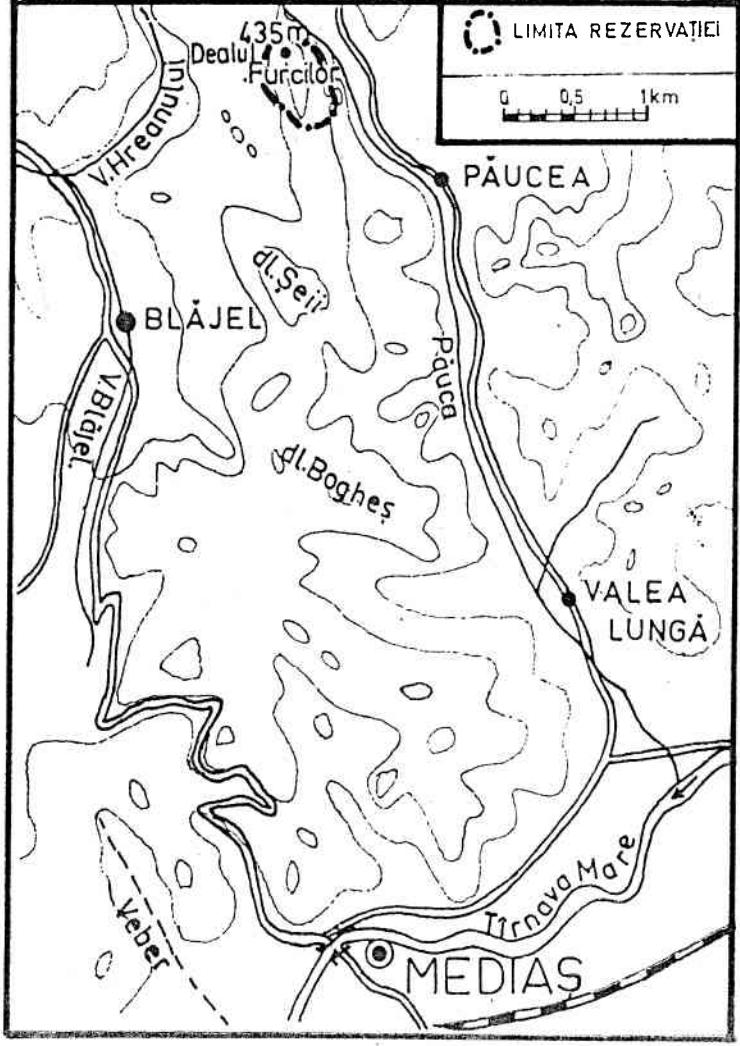

Fig. 1.—Schița Dealului Furcilor, în imprejurimile Mediașului.

Vîntul din sud, cald și uscat, favorizează primăvara pornirea vegetației, iar Austrul fierbinte și uscat are, uneori, vara, un efect de secetă. Media anuală a precipitațiilor, pe perioada anilor 1953—1957, a fost de 600—700 mm, maxima, în anul 1970, de 1 012 mm, maxima lunară înregistrându-se în iulie. Menționăm că media anuală a ultimilor 5 ani (1970—1974) a fost de 828 mm, înregistrată la Mediaș. Anual există în medie 123 de zile cu precipitații. Nebulozitatea prezintă în medie valori de 4—6/10. Stratul de zăpadă persistă 30—50 zile/an.

Aspecte de floră și de vegetație din «Dealul cu bulbuci». Dealul Furcilor («Galgenberg»), propus ca rezervație botanică-științifică sub denumirea «Dealul cu bulbuci», este situat la aproximativ 7 km nord de municipiul Mediaș și aparține de satul Păucea, comună Blăjel (fig. 1)².

² Toate figurile aparțin lui P. Weber.

Are un relief ondulat și orientat în direcția nord-sud. Altitudinea medie a culmii dealului este de circa 350 m.

Flora acestui deal este eterogenă, iar vegetația complexă structurată, asociindu-se atât specii de pajiști, cu specii relictare, rămasse din pădurile de odinioară, cît și specii de diferite cerințe ecologice (xerofite, mezohigrofile); pe de altă parte, se alătură elementului floristic colinar care predomină și unele elemente montane (chiar montane-subalpine).

Panta nordică și cea nord-vestică a dealului sunt populate de plante ierboase înalte (Altherbosa), alcătuind fitocenoze cu o compoziție polimorfă. Pe o suprafață restrânsă, de aproximativ 0,5 ha, se îmbină aici diferite elemente floristice, de diverse origini. Condițiile mezohigrice actuale au favorizat instalarea unei populații de bulbuci (*Trollius europaeus* L., fig. 2), care în timpul înfloririi (mai-iunie), prin florile lor mari și aspectuoase, inundă întreg versantul într-o culoare galbenă-aurie. Bulbucii, fiind cunoscuți cu precădere din pajiștile umede ale etajelor montan și

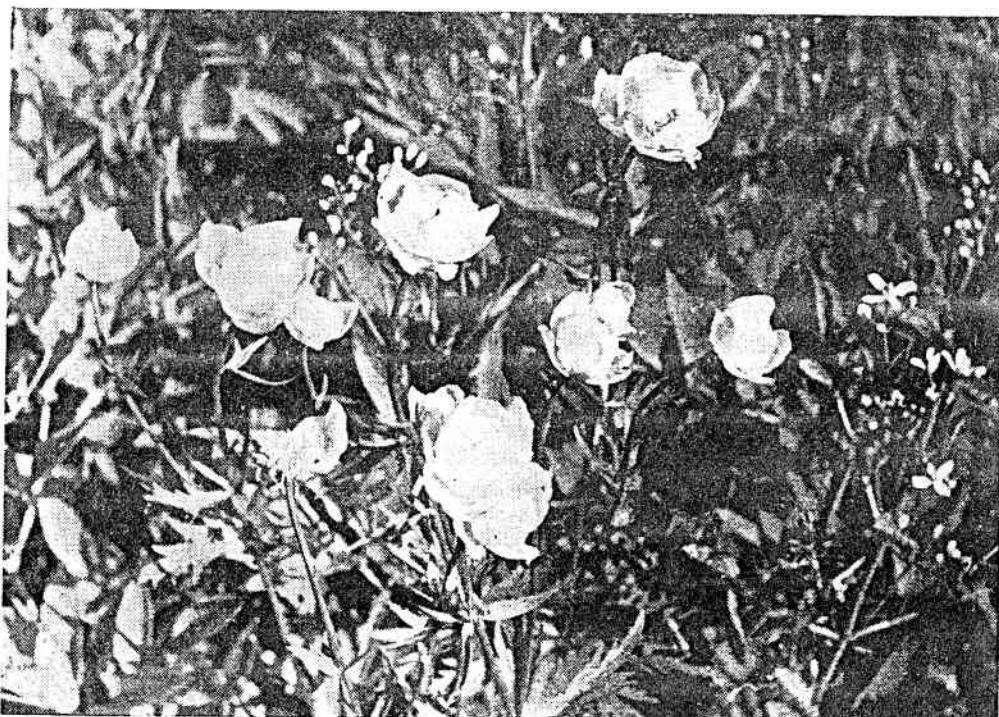

Fig. 2. — *Trollius europaeus* L. și *Clematis recta* L., aspect de asociație.

subalpin ale Carpaților noștri, cresc pe Dealul Furcilor la o mică altitudine, la numai circa 320 m. Acest loc de creștere, de lîngă satul Păucea, se numără printre cele mai joase din țară. Bulbucii cresc și se dezvoltă luxuriant, atingînd înălțimi chiar pînă la 1 m. Cu ele se asociază, cu abundență și frecvență locală mai mare, luminoasa (*Clematis recta* L., fig. 2), avînd tulpi erecte, ce poartă la vîrf flori albe-lăptoase, și zmeoaica (*Laserpitium latifolium* L. var. *nemorale* Thell. f. *macrophyllum* Bolzon), ca un element montan-subalpin care coboară pînă la acest nivel, distingîndu-se prin frunze mari și umbele cu flori albe sau purpurii. De remarcat aici este și prezența endemismului *Lathyrus transsilvanicus* (Spr.) Rchb., cu frunze erecte, flori palid-galbene, mai tîrziu ruginii, și păstăi lungi și drepte, precum și a crinului de pădure (*Lilium martagon* L., fig. 3), cu florile sale frumos colorate, roz-roșietice, punctate cu purpuriu închis, care la un loc contribuie la împodobirea deosebit de pitorească a acestui versant. Unele plante din cuprinsul fitocenozei, ca: *Potentilla alba* L., *Serratula tinctoria* L., *Chrysanthemum corymbosum* L., *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce și *Sympytum tuberosum* L., sunt elemente ce au supraviețuit din stratul ierbos al pădurilor de odinioară, care ocupau Dealul Furcilor. Ele ne indică vechile păduri de foioase termofile, probabil gorunete, care se extindeau cîndva aici. Altele, în schimb, cum sunt: *Clematis recta* L., *Thalictrum aquilegiifolium* L., *Geranium sanguineum* L., *Peucedanum oreoselinum* (L.) Mnch., *Merculialis ovata* Sternb. et Hoppe, *Lathyrus silvester* L. și altele, caracteristice marginilor și tăieturilor de păduri, confirmă existența pădurilor în trecut și s-au instalat ceva mai recent.

În partea superioară a pantei se infiltrează în cenoză deja specii ce fac trecerea spre pajiști xerofile, printre care amintim: *Echium rubrum* Jacq., *Polygala major* Jacq., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Rchb., *Scorzonera purpurea* L., *Filipendula vulgaris* Mnch. s.a.

Acest versant reflectă pe o suprafață relativ restrânsă, de la piciorul pantei spre coamă, o verigă de succesiune de la o vegetație lemnosă xero-mezofitică, din trecut, spre însfiriparea unei pajiști de tip xerofitic.

Pe baza fitocenozelor concrete de pe Dealul Furcilor, de amestec între bulbuci și luminoasă, descriem o nouă asociație, denumită: *Trollio-Clematidetum recti* (fig. 2), a cărei componență fitocenotică specifică este redată în tabelul nr. 1.

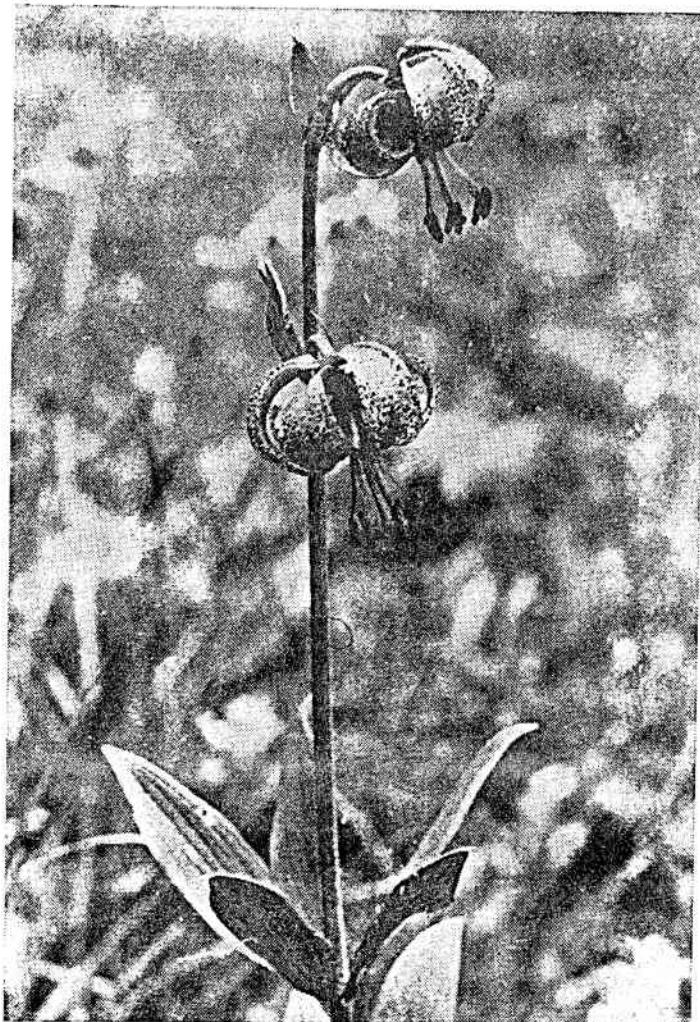
Tabelul nr. 1

Trollio-Clematidetum recti nov. ass.

Nr. relevului:	1	2	3
Altitudinea (m):	320	340	350
Expoziția:	NV	N	N
Înclinația (grade):	50	45	35
Suprafața analizată (m ²):	25	25	25
Cat. ass., Calthion			
<i>Clematis recta</i>	4.5	3.5	3.5
<i>Trollius europaeus</i>	2.5	3.5	1.5
<i>Laserpitium latifolium</i>	1.5	1–2.5	+.5
<i>Lathyrus transsilvanicus</i>	1.5	+1.5	+.5
<i>Thalictrum aquilegiifolium</i>	+.5	1.5	+.5
<i>Heracleum sphondylium</i>	+	+	–
Dif. Geranion sanguinei			
<i>Geranium sanguineum</i>	+	+	+
<i>Chrysanthemum corymbosum</i>	+	+	+
<i>Mercurialis orata</i>	+	+	+
<i>Potentilla elba</i>	+	+	+
<i>Feuecedanum oreoselinum</i>	+	+	–
<i>Polygonatum odoratum</i>	+	+	–
<i>Trifolium alpestre</i>	+	–	+
<i>Dorycnium herbaceum</i>	–	–	+
Molinietalia			
<i>Sanguisorba officinalis</i> var. <i>auriculata</i>	+	+	+
<i>Betonica officinalis</i>	+	+	+
<i>Rumex acetosa</i>	–	+	+
<i>Briza media</i>	–	+	+
<i>Listera orata</i>	–	+	–
<i>Gymnadenia conopsea</i>	–	–	+
Molinio-Arrhenatheretea			
<i>Vicia cracca</i>	+.5	+	1.5
<i>Dactylis glomerata</i>	+	+	+
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	+	+	+
<i>Achillea millefolium</i>	–	+	+
<i>Lotus corniculatus</i>	–	+	+
<i>Festuca pratensis</i>	–	–	+
<i>Poa pratensis</i>	–	–	+
<i>Agrostis tenuis</i>	–	–	+
Însoțitoare			
<i>Galium vernum</i>	+	+	–
<i>Onobrychis viciaefolia</i>	–	+	+
<i>Lilium martagon</i>	–	+	+
<i>Euphorbia angulata</i>	–	+	+
<i>Cytisus albus</i>	–	–	+

Specii întâlnite într-un singur relevu: 1. *Serratula tinctoria* +; *Sympodium tuberosum* +; *Lathyrus silvester* +; *Gladiolus imbricatus* +; 2. *Fragaria vesca* +; 3. *Valeriana officinalis* var. *tenuifolia* +; *Helleborus purpurascens* f. *bambergianus* +; *Hypochaeris maculata* +; *Crepis biennis* +; *Filipendula vulgaris* +; *Salvia pratensis* +; *Scorzonera purpurea* +; *Veronica prustrata* +; *Ranunculus polyanthemos* +; *Pulsatilla montana* +; *Galium verum* +; *Polygala major* +; *Orobis kurtkula* +.

Fig. 3. — Crin de pădure (*Lilium martagon* L.).

Asociația de amestec între bulbuci și luminoasă o încadrăm în următoarele unități cenotaxonomicice de rang superior: clasa *Molinio-Arrhenatheretea* Tx. 1937, ordinul *Molinietalia* W. Koch 1926 și alianța *Calthion* Tx. 1936, conform analogiei prezentate față de asociațiile *Trollio-Juncetum* (W. Koch 1926, Vollm. 1947) em. Oberd. 1957 și *Trollio-Cirsietum* (Kuhn 1937) Oberd. 1957, de care se deosebește esențial prin caracterul ei floristic-ecologic mai puțin umed și prin răspândirea ei la altitudini joase. În cuprinsul asociației cresc și specii caracteristice bordurilor vegetale xero-termofile, aparținînd alianței *Geranion sanguinei* Tx. 1960. Ea are un caracter secundar, de succesiune, și se instalează în locul pădurilor de foioase termofile, făcînd trecerea spre cenoze ierboase xero-termofile și vegează în etajul colinar, pe un sol brun-gălbui de pădure, format pe sedimente marnoase.

Pe pantele vestică, estică și nord-estică, precum și pe culmea înclinată înspre sud, dealul etalează o floră cu o accentuată notă xerofitică, reflectată prin speciile: *Adonis vernalis* L. (fig. 4), *Salvia nutans* L. (fig. 5), *Echium rubrum* Jacq. (fig. 6), *Dictamnus albus* L. (fig. 7), *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Jurinea simonkaiana* Nyár., *Linum flavum* L., *Pulsatilla montana* (Hoppe) Rchb., *Anthericum ramosum* L., *Scorzonera hispanica* L. etc. Ele participă la edificarea asociației: *Brachypodium (pinnatum)-Festucetum rupicolae* Ghișa 1962, a cărei alcătuire reiese din tabelul nr. 2.

Pe baza valorii indicatoare ecologice a speciilor: *Salvia nutans* L., *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin., *Jurinea simonkaiana* Nyár., *Campanula sibirica* L. și *Pulsatilla montana* (Hoppe) Rchb., care arată o stepizare înaintată a pașii de iarba calului cu obsigă, diferențiem subasociația *salviotosum nutanti nov. subass.* față de asociația tipică descrisă de E. Ghișa (1962) din rezervația botanică de la Zau de Cîmpie. Asociația este subordonată următorilor cenotaxoni: *Festuco-Brometea* Br.-Bl. et Tx. 1943, *Festucetalia valesiacae* Br.-Bl. et Tx. 1943 și *Cirsio-Brachypodion pinnati* Hadač et Klika 1944 em. Krausch 1961.

Tabelul nr. 2

Brachypodio (pinnatum)-Festucetum rupicolae Ghîșa 1962 salvietosum nutanti nov. subass.

Nr. relevului:	1	2	3	4	5
Altitudinea (m):	400	390	380	360	320
Expoziția:	V	V	E	E	NE
Înclinația (grade):	50	45	40	40	30
Suprafața analizată (m ²):	25	25	25	25	25
Car. ass.					
<i>Festuca rupicola</i>	3.5	3.5	2.5	1-2.5	+
<i>Brachypodium pinnatum</i>	2.5	1-2.5	2.5	3.5	1-2.5
Dif. subass.					
<i>Salvia nutans</i>	1.5	+ - 2.5	+	+	-
<i>Chrysopogon gryllus</i>	1.5	+	1-2.5	+	-
<i>Juncus Simonkaiana</i>	+	+	+	+	+
<i>Campanula sibirica</i>	+	+	-	-	-
<i>Pulsatilla montana</i>	+	+	-	-	-
<i>Thymus dacicus</i>	+	-	+	-	-
Cirsio-Brachypodion					
<i>Polygala major</i>	+	+	+	+	+
<i>Filipendula vulgaris</i>	+	+	+	+	+
<i>Rhinanthus glaber</i> var. <i>major</i>	+	+	+	+	+.5
<i>Anthyllis vulneraria</i>	+	+	+	-	+
<i>Onobrychis viciaefolia</i>	+.5	+	-	+	+
<i>Echium rubrum</i>	+	+	+	-	+
<i>Chrysanthemum leucanthemum</i>	+	+	+	-	+
<i>Hypochaeris maculata</i>	-	+	+	+	+
<i>Tragopogon orientalis</i> var. <i>revolutus</i>	-	+	+	+	+
<i>Prunella vulgaris</i>	+	+	+	+	+
<i>Scorzonera hispanica</i>	+	+	+	-	+
<i>Trifolium montanum</i>	+	+	+	+	-
<i>Salvia pratensis</i> = <i>Scro.</i>	+	-	-	-	+
<i>Adonis vernalis</i>	+	-	-	+	-
<i>Anthericum ramosum</i>	+	-	-	+	-
<i>Medicago lupulina</i>	+	-	-	+	-
<i>Linum catharticum</i>	+	-	-	-	-
<i>Scabiosa ochroleuca</i>	+	-	-	-	-
<i>Cirsium pannonicum</i>	-	-	-	-	+
Festucetalia valesiacae					
<i>Astragalus onobrychis</i>	+.5	+	-	+	-
<i>Scorzonera purpurea</i>	+	-	+	+	+
<i>Linum flavum</i>	+	+	+	-	-
<i>Thalictrum minus</i>	+	+	-	-	-
<i>Achillea collina</i>	+	-	+	-	-
<i>Dianthus carthusianorum</i>	+	-	-	-	+
Festuco-Brometea					
<i>Koeleria macrantha</i>	1.5	1.5	+	+.5	-
<i>Plantago lanceolata</i>	+	+	+	+	-
<i>Galium verum</i>	+	+	+	-	+
<i>Phleum borsutum</i>	+	+	-	+	-
<i>Helictotrichon pratense</i>	-	-	-	+	1.5
<i>Poa pratensis</i> var. <i>angustifolia</i>	-	-	-	+	+.3
<i>Cytisus ratisbonensis</i>	+	+	-	-	-
<i>Stachys recta</i>	-	-	-	+	+
<i>Carex caryophyllea</i>	-	-	-	-	+
Insotitoare					
<i>Dorycnium herbaceum</i>	1.5	1.5	+.3	+	+
<i>Plantago major</i>	+	+	+	-	+
<i>Dictamnus albus</i>	+	-	+	+	-
<i>Peucedanum officinale</i>	+	-	+	+	-
<i>Briza media</i>	+	-	-	+	+
<i>Dactylis glomerata</i>	-	-	-	+	2.5
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	-	-	-	+	1.5
<i>Cytisus albus</i>	+	+	-	-	-
<i>Peucedanum oreoselinum</i>	+	+	-	-	-
<i>Centaurea spinulosa</i>	-	-	-	+	+
<i>Muscaris comosum</i>	-	-	-	-	+
<i>Festuca pratensis</i>	-	-	-	-	1.5
<i>Trifolium alpestre</i>	-	-	-	-	+

Specii întâlnite într-un singur relevu: 2. *Asyneuma canescens* +; 3. *Carduus hamulosus* +; *Teucrium chamaedrys* +; *Asparagus officinalis* +; *Eryngium campestre* +; 5. *Gymnadenia conopsea* +; *Orchis ustulata* +; *O. coriophora* +; *O. militaris* +; *Helleborus purpurascens* +; *Fragaria viridis* +; *Nonnea pulla* +; *Falcaria sioides* +.

Alte plante ocrotite și rare din împrejurimile Mediașului. Pe plaiurile deluroase ale Mediașului consemnăm pe lîngă *Trollius europaeus* L. (fig. 2), *Adonis vernalis* L. (fig. 4) și *Lilium martagon* L. (fig. 3) de pe Dealul Furcilor și alte plante ocrotite sau rare. Ele înfloresc în majoritate pe Dealul Popii (400—450 m) de lîngă drumul înspre Moșna-Agnita.

O primă plantă foarte frumoasă și interesantă, pe care o putem întîlni aici, este laleaua pestriță (*Fritillaria montana* Hoppe). În prezent am putut număra aproximativ 80—100 asemenea exemplare. Printre exemplarele tipice uniflore au fost întîlnite numeroase plante care purtau cîte două flori (circa 18). Acestea reprezintă o nouă formă ecologică, pe care o denumim f. *biflora* (fig. 8). Față de forma *nyárádyana* Borza (1925), care este multifloră (3—6 flori) și crește în condiții optime, această formă poartă constant numai două flori și apare frecvent prin tufărișurile de pe coaste însorite, înierbate, mai aride, în condiții suboptime.³

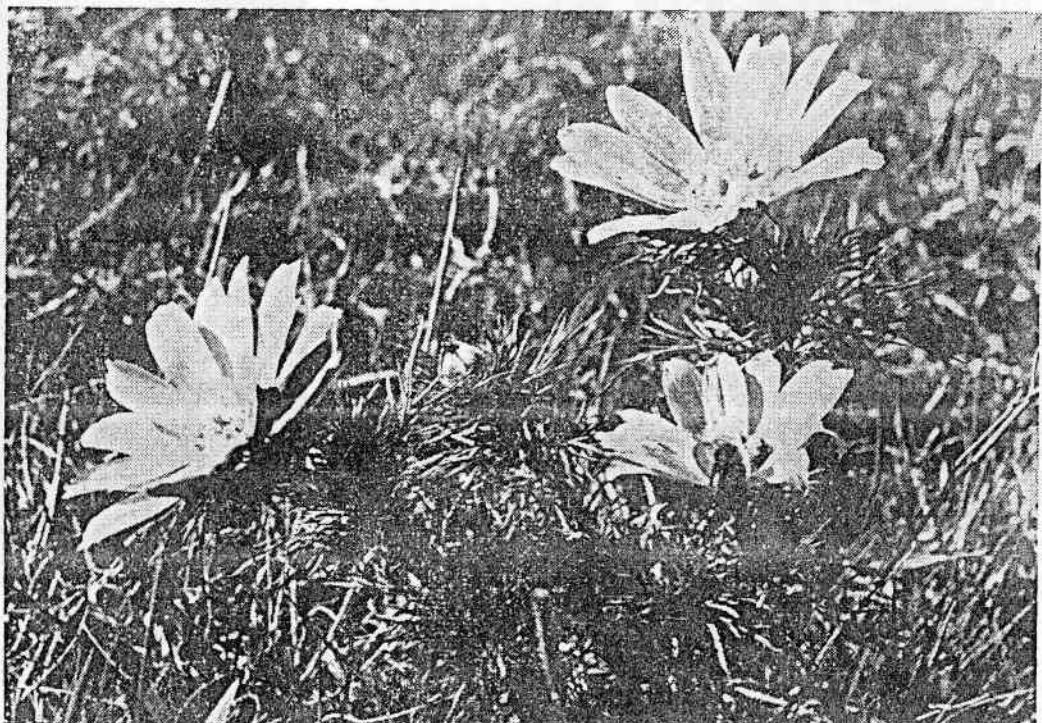

Fig. 4. — Ruscuță de primăvară (*Adonis vernalis* L.).

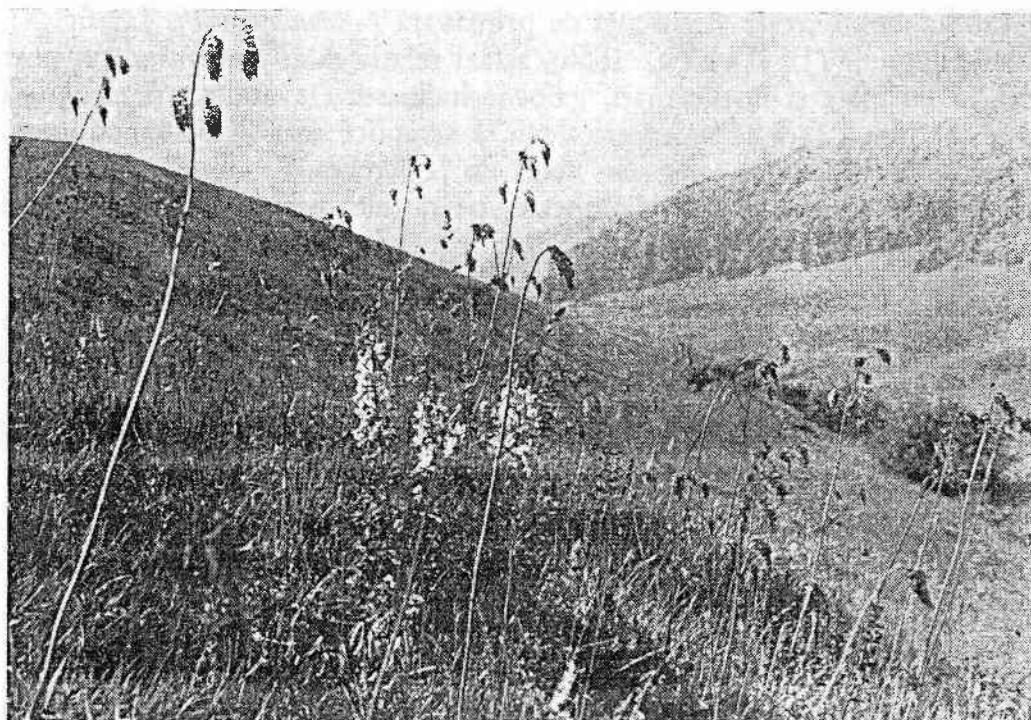

Fig. 5. — Facies cu *Salvia nutans* L. în pajiștea de pe Dealul Furcilor.

³ *Fritillaria montana* Hoppe f. *biflora* f. oec. nova: *formas biflorigeras*, crescunt in conditionibus ecologicis suboptimis.

Fig. 6. — Capul șarpelui (*Echinum rubrum* L.).

Fig. 7. — Inflorescență de frăsinel (*Dictamnus albus* L.).

Pe coasta însorită a Dealului Popii crește și ruscuța de primăvară (*Adonis vernalis* L., fig. 4), altădată frecventă în întreaga regiune (J. Barth, 1866), astăzi relativ rară, prezentând un port elegant prin frunzele ei delicat lacinate și florile mari, galbene-lucioase. De multe ori este pusă în vînzare în piața de flori a orașului⁴, fără să se interzică sau să se aplice măsuri de sancționare. Același lucru se întâmplă uneori și cu *Trollius europaeus*, cules de la Păucea.

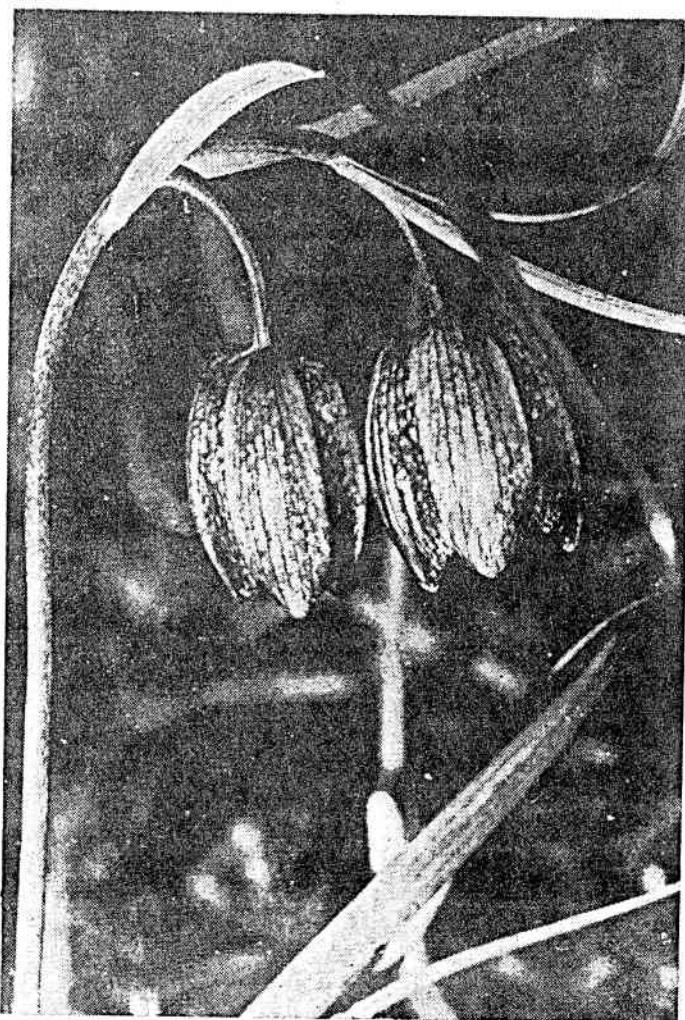
La marginea pădurii de pe Dealul Popii au fost identificate, pe de altă parte, unele exemplare izolate și foarte rare de migdal pitic (*Amygdalus nana* L.), înflorite în aprilie, cu flori roz, grupate altern pe lujeri scurți.

Papucul doamnei (*Cypripedium calceolus* L.) și tămișita (*Daphne cneorum* L.), citate de J. Barth (1866) din împrejurimile Mediașului, nu au mai putut fi regăsite. Se pare că aceste specii ocrotite au dispărut din această regiune.

Pe lîngă speciile ocrotite prin lege, enumerate mai sus, care mai pot fi întîlnite și azi într-un număr restrîns de exemplare în împrejurimile Mediașului, mai semnalăm și câteva plante rare, neo-crotite în prezent, care sunt și ele, la rîndul lor, amenințate să dispară. Printre acestea enumerăm: *Salvia nutans* (fig. 5), *Lathyrus transsilvanicus* și *Echinum rubrum* (fig. 6) de pe Dealul Furcilor, precum și speciile de *Astragalus*: *A. dasyanthus* Pall., *A. austriacus* Jacq. și *A. monspessulanus* L. de pe Dealul Popii.

⁴ *Adonis vernalis* L., ocrotită în județul Sibiu, vegeteză în mai multe locuri, dintre care amintim: Valea Velțului, dealurile Ighișului, Valea Mare, lîngă Bierțan, Dupuș, Tîrnava și Șeica Mică. Anual este distrus un mare număr de flori prin curățirea păsunilor și mai ales prin comercializare în piață și pe străzile din Mediaș.

Fig. 8. — *Fritillaria montana* Hoppe f. *biflora*
f. oec. nova.

Specia carnivoră-insectivoră *Drosera intermedia* Hayne (fig. 9) și cîteva specii de *Sphagnum*, care au existat pînă nu demult (1973) în locurile înmlăștinate de pe platoul pădurii Hodoș (« Wodesch ») (între localitățile Dupuș, Saroș pe Tîrnava și gara Ațel), au dispărut în urma drenării acestui platou, în scopul de a-l amenaja ca pășune. Tot aici în apropiere, menționăm orhideea *Herminium monorchis* (L.) R. Br., stînjenele *Iris ruthenica* Ker.-Gawl. și exemplare izolate de *Fraxinus ornus* L.

Propuneri și recomandări. După peste 100 de ani de la menționarea frecventă (J. Barth, 1866—1867) a plantelor ocrotite din împrejurimile Mediașului, constatăm astăzi o reducere îngrijorătoare a acestora și chiar dispariția unora (*Cypripedium calceolus* L. și *Daphne cneorum* L.). Pentru a preveni dispariția celor încă în prezent existente în împrejurimile Mediașului, precum și pentru păstrarea unor locuri naturale pitorești, de o deosebită valoare științifică și turistică, propunem:

1. Decretarea rezervației botanice-științifice « Dealul cu bulbuci de la Păucea », de lîngă Mediaș.

Propunerea noastră, pentru declararea unui teren de circa 5 ha ca « rezervație botanică », se bazează pe următoarele motive:

— pe o rază de peste 25 km în jurul Mediașului, Dealul Furcilor de la Păucea este singurul loc în care vegetează *Trollius europaens* L. și *Lilium martagon* L.;

— este una din stațiunile de cea mai joasă altitudine în care se întâlnește *Trollius europaens* L. în țară;

— existența unei asociații vegetale noi: *Trollio-Clematidetum recti* și a unei subasociații noi: *Brachypodio (pinnatum)-Festucetum rupicolae* nov. subass. *salvietosum nutanti*;

— prezența numeroaselor specii ocrotite sau rare pe o suprafață extrem de restrînsă;

— terenul, în cea mai mare parte, nu a fost folosit pînă în prezent în agricultură;

— în jurul Mediașului nu există nici un fel de rezervație naturală, precum și un număr destul de redus de rezervații în județul Sibiu.

Dacă nu se va lua de urgență această măsură, vor dispărea din acest ținut și ultimele crîmpeie de floră și vegetație naturală și totodată interesantă din multiple aspecte.

2. Pe Dealul Popii, pe de altă parte, să se intervină printr-o protecție locală pentru interzicerea categorică a culesului ruscuței de primăvară, a lalelei pestrițe, a migdalului pitic, precum și a speciilor de *Astragalus* existente aici într-un număr impresionant.

3. Să se interzică total pășunatul pe Dealul Furcilor, iar pe versanții Dealului Popii să fie limitate acțiunile de curățire a pășunii, spre a nu se primejdui peticele de tufărișuri, locurile de creștere cu *Fritillaria montana* Hoppe.

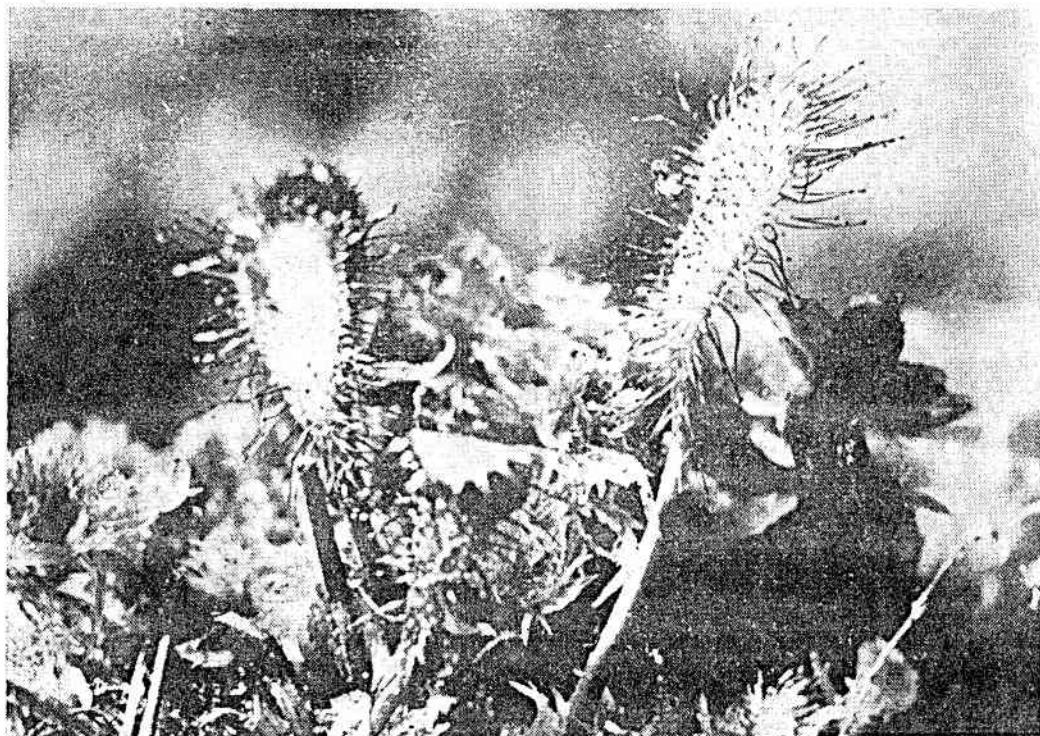

Fig. 9. — *Drosera intermedia* Hayne, în mlaștina din platoul pădurii Hodoș.

4. Să se marcheze terenul protejat (prin împrejmuire cu gard, cu sîrmă etc.) și să se așeze tablă de indicatoare, care să informeze pe trecători și vizitatori.

5. Să se efectueze un control permanent, privind respectarea normelor de ocrotire, iar contravenienții să fie sancționați conform legii.

DER TROLLBLUMEN-BERG (*TROLLIUS EUROPÆUS* L.) NEBEN MEDIASCH

ZUSAMMENFASSUNG

Auf dem « Galgenberg » (Dealul Furcilor, 350 m ü.d.M.), 7 km nördlich der Stadt Mediasch (Kreis Sibiu) gelegen, wurde 1974 seitens der Autoren eine interessante Trollblumen-Vegetation entdeckt. Anhand seiner vielfältigen Flora und wissenschaftlich bedeutsamen Vegetation (*Trollio-Clematidetum recti* nov. ass. und *Brachypodio (pinnatum)-Festucetum rupicolae* Ghișa 1962 *savietosum nutanti*, nov. subass.), die in der Arbeit dargelegt sind, wird er als « Trollblumen-Berg » benannt und zum botanischen Naturschutzgebiet vorgeschlagen.

Kurz behandelt wird auch der « Pfaffenbergs » (Dealul Popii), wo unter anderen: *Fritillaria montana* Hoppe (wie auch ihre ökologische Form: f. *biflora* f. *oec. nova*), *Adonis vernalis* L., *Amygdalus nana* L. und zahlreiche *Astragalus*-Arten (*A. dasyanthus* Pall., *A. austriacus* Jacq., *A. monspessulanus* L., u.a.) ihren Wuchsplatz haben.

Vor über 100 Jahren als « häufig bei Mediasch » in der Botanikliteratur vermerkt, werden außerdem die heutzutage nur noch sehr spärlich in der Mediascher Umgebung vorkommenden geschützten und seltenen Pflanzenarten erwähnt (*Trollius europaeus* L., *Lilium martagon* L., *Adonis vernalis* L., *Fritillaria montana* Hoppe, *Amygdalus nana* L., *Lathyrus transsilvanicus* (Spr.) Rchb., u.a.), ihr heutiger Fundort angekündigt und für ihren besseren Schutz, durch konkrete Maßnahmen, eindringlich aufgefordert.

Andere Pflanzenseltenheiten hingegen, wie: *Cypripedium calceolus* L., *Daphne cneorum* L. und *Drosera intermedia* Hayne, früher im Gebiet anwesend, werden gegenwärtig vermißt.

ERKLÄRUNG DER ABBILDUNGEN

- Abb. 1. — Skizze des « Galgenbergs » (Dealul Furcilor) in der Umgebung von Mediasch.
- Abb. 2. — *Trollius europaeus* L. und *Clematis recta* L., Teilansicht der Gesellschaft.
- Abb. 3. — Türkenspargel (Lilium martagon L.).
- Abb. 4. — Adonisröschen (*Adonis vernalis* L.).
- Abb. 5. — *Salvia nutans* L. — Fazies in der Wiese des « Galgenbergs ».
- Abb. 6. — Roter Natterkopf (*Echium rubrum* L.).
- Abb. 7. — Blütenstand des Weißen Diptams (*Dictamnus albus* L.).
- Abb. 8. — *Fritillaria montana* Hoppe f. *biflora* f. oec. *nova*.
- Abb. 9. — *Drosera intermedia* Hayne, einst im Moor des « Wodesch » (Hodoş) — Waldplateaus.

BIBLIOGRAFIE

- 1866—1867 Barth J., *Systematische Aufzählung der im Grossen Kockelthale zwischen Mediasch und Blasendorf wildwachsenden Pflanzen*, Verh. u. Mitt. sieb. Ver. f. Naturw., Hermannstadt, t. XVII, nr. 3, p. 43—55; t. XVIII, nr. 2, p. 21—31; nr. 3, p. 47—51; nr. 4, p. 64—103.
- 1816 Baumgarten J. Ch. G., *Enumeratio Stirpium magno Transsilvaniae principatui...*, Vindebonae, t. I—III.
- 1925 Borza A.I., *Schedae ad Floram Romaniae Exsiccatam*, Centuria VI, Bul. Grăd. bot. Cluj, t. V, p. 88.
- 1968 — *Dicționar etnobotanic*, Edit. Academiei, București.
- 1970 Csürös-Káptalan M., *Stadiul actual al cercetărilor fitocenologice din Transilvania*, Contribuții botanice, Cluj, p. 247—270.
- 1863—1872 Fuss M., *Herbarium normale Transsilvanicum*, Verh. u. Mitt. sieb. Ver. f. Naturw., Hermannstadt, t. XIV, nr. 11, p. 188—207; t. XV, nr. 6, p. 100—108; t. XVIII, nr. 8, p. 180—187; nr. 12, p. 255—261; t. XIX, nr. 11, p. 190—197; nr. 12, p. 204—212; t. XX, nr. 11, p. 162—169; nr. 12, p. 178—185; t. XXII, p. 45—58.
- 1866 — *Flora Transsilvaniae excursoria*, Cibinii, p. 643.
- 1962 Ghișa E., *Rezervația botanică de la Zaul-de-Cîmpie*, Ocrotirea naturii, t. 6, p. 11—30.
- 1957 Oberdorfer E., *Süddeutsche Pflanzengesellschaften*, VEB Gustav Fischer Verlag, Jena, p. 180—198.
- 1965 Pop E., *Sălăgeanu N.*, *Monumente ale naturii din România*, Edit. Meridiane, București, p. 174.
- 1854—1865 Salzer M., *Uebersicht der zu Mediasch im Jahre 1854—1865 gemachten meteorologischen (und phänologischen) Beobachtungen*, Verh. u. Mitt. sieb. Ver. f. Naturw., Hermannstadt, t. VI, nr. 6, p. 91—96; t. VII, nr. 6, p. 87—93; t. VIII, nr. 1, p. 3—10; t. IX, nr. 6, p. 91—97; t. X, nr. 12, p. 249—256; t. XI, nr. 7, p. 119—126; t. XII, nr. 8, p. 138—145; t. XIII, nr. 10, p. 164—170; t. XIV, nr. 10, p. 165—171; t. XV, nr. 1, p. 11—16; t. XVI, nr. 5, p. 89—94; t. XVII, nr. 11, p. 248—253.
- 1971 Schneider-Binder E., *Pajiștile xeromezofile din depresiunea Sibiului și a colinelor ei marginale*, St. și com. Muz. Brukenthal, nr. 16, p. 135—172.
- 1866 Schur J. F., *Enumeratio plantarum Transsilvaniae*, Vindebonae, p. 661—662.
- 1973 Weber P., *Contribuții la cunoașterea avifaunei din împrejurimile Mediașului*, St. și com. Muz. Brukenthal, nr. 18, p. 191—199.

*CENTRUL DE CERCETĂRI BIOLOGICE, CLUJ-NAPOCA.
MUZEUL MUNICIPAL MEDIAȘ
Primit în redacție la 20 martie 1975*